

# STORSTUGENYTT

Jubileumsnummer

Sommar 2020

Nr. 144

**HSB Brf  
Storstugan i Täby**



**1969-70 – 2019-20**

**Berättelsen om en bostadsrättsförening uppförd  
under det så kallade "miljonprogrammet".**

Sammanställd av Rolf Hållinder

# FÖRORD

I september 1969 flyttade jag, Rolf Hållinder, och hustru Gudrun in i Marknadsvägen 17 (nu Gustaf Bergs väg 17) i en tvåa med balkong på plan 14 trappor. I juni 1976 flyttade vi till en fyra på plan 15 trappor i Åkerbyvägen 94 och där bor vi ännu kvar. Jag valdes in i Brf Storstugans första stämмоvalda styrelse 12 oktober 1972. 5 maj 1995 utsågs jag till ordförande i styrelsen, ett uppdrag jag hade till 24 april 2008 då jag, på egen begäran, avgick ur styrelsen. Eftersom jag varit intresserad av teknik har jag under årens lopp fått vara med i flera arbetsgrupper för att uppgradera de många tekniska systemen i våra fastigheter.

Texter och bilder i denna berättelse om femtio år i HSB Brf Storstugan är till stora delar baserade på det bildspel som jag, med stöd av Eivor Jansson och Fritz Niklasson (1933-2018) sammanställde under åren 2006 till 2016. Bildspelet, i Power Point, kan laddas ner från Brf Storstugans hemsida via länken [www.brfstorstugan.com/historia](http://www.brfstorstugan.com/historia).

Under arbetet med denna berättelse har jag åter haft ett stort stöd av Eivor Jansson som hjälpt mig med redigeringen av texten samt försett mig med många viktiga bidrag till berättelsen om vår bostadsrättsförening. Även Eivor flyttade in i föreningen för femtio år sedan och har varit med i styrelsen, då som studieorganisatör, 5 maj 1995 till 16 maj 2000 och 24 april 2003 till 24 april 2008. Dessutom var hon studieorganisatör något år innan hon valdes in i styrelsen.

**Foto:** Rolf Hållinder (om inte annat anges; THF står för Täby Hembygdsförenings digitala bildarkiv). I texten anges adressen Gustaf Bergs väg 17-17A, (GBv 17-17A) även om adressen var Marknadsvägen 17-17A ända fram till hösten 1993.

*Rolf Hållinder*



28 juni 1962: Artikel i Expressen av Olle Bengtzon, text, Magnus Gerne, teckning

## TIDNINGSREDAKTIONEN

Ansvarig utgivare:

Redaktion:

Foto:

Omslagsbild:

Keivan Ash-Hami

Ingrid Toll

Rolf Hållinder

Rolf Hållinder



---

# INNEHÅLL

NR. 144 | 2020

---

|    |                                           |
|----|-------------------------------------------|
| 2  | Förord                                    |
| 4  | Hur det började...                        |
| 6  | De första åren                            |
| 8  | Utemiljön                                 |
| 10 | Inomhusklimatet                           |
| 14 | Studie- och fritidsverksamhet             |
| 16 | Informationskanaler                       |
| 19 | Boendestatistik                           |
| 20 | Underhåll och förnyelse                   |
| 24 | Hantering av hushållsavfall och grovsopor |
| 26 | Stugab                                    |
| 26 | Storstugan 2.0                            |
| 28 | Slutord                                   |



# HUR DET BÖRJADE...

## Planarbetet

Brf Storstugan i Täby är ett av många bostadsområden som är resultatet av politiska beslut i början av 1960-talet. Målet var att på tio år bygga en miljon nya bostäder för att möta den stora efterfrågan på bostäder, framför allt i storstadsområdena. Storstugan ligger inom det område som kallades Täby Storcentrum och omfattade en del av den jordbruksmark som hörde till **Tibble gård**. Marken köptes in av Täby kommun 1950 för att säkra kommunens behov av mark inför den utbyggnad av bostäder och affärscentrum som förutsågs av bl a kommunaldirektören Gustaf Berg.

Arkitekten och professorn Sune Lindström, Vattenbyggnadsbyrå AB, fick uppdraget att utforma stadsplanen för området med bostäder, skolor, kyrka och butikscentrum. I juni 1962 antog kommunfullmäktige den föreslagna stadsplanen för Täby Storcentrum. Stadsarkitekten Sven Månsson svarade för området söder om Attundavägen med Sportcentrum, Tibble kyrka, Tibble- och Åvaskolorna. Prof. Sune Lindström och arkitekten Åke Arell utformade planen för delen norr om Attundavägen.

Under fullmäktigemötet diskuterades livligt det halvcirkelformade, 25 våningar höga huset, Storstugan, som var ett centralt inslag i stadsplanen. Endast en ledamot i fullmäktige reserverade sig mot den planerade byggnaden. Stadsplanen och höghuset mötte stark kritik från länsarkitekt, byggnads- och bostadsstyrelse

samt Statens Institut för byggnadsforskning. Även i pressen ondgjorde man sig över det föreslagna mastodonthuset.

Medan man väntade på länsstyrelsens och regeringens fastställande av stadsplanen fortsatte diskussionerna för och emot det höga huset. HSB och John Mattson Byggnads AB kom tillsammans fram till att det skulle bli mycket dyrt att bygga hus med mer än 17 våningar, varför man i maj 1963 framförde till regeringen att man accepterade en minskning av Storstugan till 17 våningar.

I maj 1963 ändrade kommunfullmäktige stadsplanen och fastställde att byggnaden skulle begränsas till 17 våningar med bygghöjden max 51 meter över markplanet, vilket gäller än idag för Storstugan. Den 4 oktober 1963 fastställde slutligen regeringen den reviderade stadsplanen.

## Storstugan byggs

Ansvaret för att utforma Storstugan enligt de nya förutsättningarna gick till HSBs arkitekter Karl-Gustaf Brokvist och Hans-Olof Holst. Minskningen av bygghöjden från 25 till 17 våningar innebar att två ”servicenvåningar” med bl a barndaghem och samlingslokaler togs bort och att det blev färre lägenhetstyper.

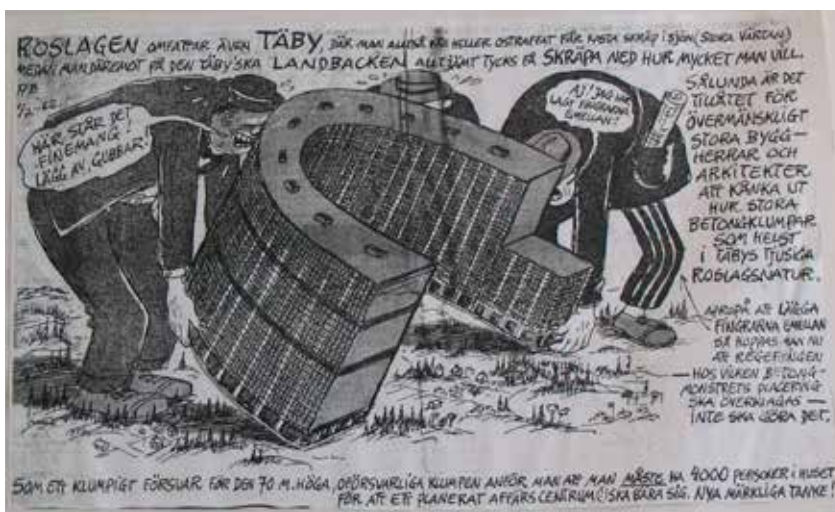
Byggnadens slutliga utformning blev två huskroppar, Marknadsvägen (idag Gustaf Bergs väg) 17-17A och Åkerbyvägen 82-98, med 11 trapphus som vardera innehåller 16 våningsplan samt entré- och källarplan.



Till vänster. **Hösten 1962** vid ett möte i Näsby Slott beundrar Sune Lindström, arkitekt och professor, Erik Westerlind, landshövding och Gustaf Berg, kommunaldirektör i Täby, en modell av Storcentrum med en Storstuga i 25 våningar.

**Foto:** Gustav Hansson, Täby

Till höger. **1 juli 1962:** Aftonbladet, teckning av Bertila (Bertil Almqvist)





Sen höst 1968: Montering av Storstugan påbörjad. Gustaf Bergs väg 17-17A och Åkerbyvägen 98 från nuvarande Åkerbyvägen 84-86  
Foto: Sten Vilson, Stockholm

Varje våningsplan består av fyra lägenheter om 54, 68, 88,5 resp. 111 m<sup>2</sup>. Totalt innehåller Storstugan alltså 176 våningsplan med 704 lägenheter. I entréplanet finns lokaler för uthyrning, tvättstugor, barnvagnsrum, grovsoprum, mopedrum och cykelrum. I källarvåningen finns skyddsrum som under fredstid är inredda med ett källarförråd för varje lägenhet.

Prof. Sune Lindströms förslag till 25-våningshuset hade fasader med horisontella linjer i likhet med byggnaderna i Grindtorp. Arkitekterna Brokvist och Holst framhävde i stället de vertikala linjerna vid utformningen av Storstugan. HSB och John Mattson AB valde att bygga husens bostadsvåningar med prefabricerade betongelement i samarbete med A-Betong AB i Växjö. Fasadelementen kom från deras fabrik i Strängnäs medan övriga vägg- och fasadelement samt betonghålbjälklagen tillverkades i Rosersberg. Storstugans höjd och utformning, som en del av en ellips, innebar att A-Betong gjorde omfattande vindtunnelprov på en

skalmodell av huset för att dimensionera elementen för de varierande vindlaster som huskroppens olika delar skulle kunna utsättas för.

Bygget startade vintern 1967-1968. Källar- och entrévåningarna byggdes på plats av AB Vägförbättringar. Betongelementen för bostadsvåningarna levererades med lastbil från Strängnäs resp. Rosersberg och monterades i högt tempo av personal från John Mattson Byggnad AB. Monteringspersonalen hade lärts upp under uppförandet av kvarteret "Kalven" i Brf Volten (Marknadsvägen 243 – 297) där samma typ av betongelement användes.

### Inflyttning

Under september 1969 flyttade de första bostadsrättshavarna in i Gustaf Bergs väg 17. Ett år senare var det inflyttning i det sista trapphuset, Åkerbyvägen 82.

Kontantinsats (garantibelopp) och månadsavgift vid första inflyttningen och motsvarande belopp år 2019

| Lägenhetstyp                                                                    | Storlek (m <sup>2</sup> ) | Garantibelopp ("insats") samt månadsavgift<br>(Insats och månadsavgift varierar beroende på lägenhetens läge i byggnaden.) |                 |
|---------------------------------------------------------------------------------|---------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 2 rum och kök utan balkong                                                      | 54                        | 9 700 kr                                                                                                                   | 405:91 kr/månad |
| 2 rum och kök med balkong                                                       | 68                        | 12 300 kr                                                                                                                  | 511:15 kr/månad |
| 3 rum och kök med balkong                                                       | 88,5                      | 16 000 kr                                                                                                                  | 663:77 kr/månad |
| 4 rum och kök med balkong<br>(varav 1 "uthyrningsrum" med pentry, dusch och WC) | 111                       | 20 700 kr                                                                                                                  | 834,38 kr/månad |
| Lägenhetstyp                                                                    | Storlek (m <sup>2</sup> ) | Överlåtelsepris (pris/m <sup>2</sup> ) 2019 Månadsavgift 2019<br>(Varierar beroende på lägenhetens läge i byggnaden.)      |                 |
| 2 rum och kök utan balkong                                                      | 54                        | 2 366 000 kr (43 816 kr/m <sup>2</sup> )                                                                                   | 2 739 kr/månad  |
| 2 rum och kök med balkong                                                       | 68                        | 2 943 000 kr (43 272 kr/m <sup>2</sup> )                                                                                   | 3 391 kr/månad  |
| 3 rum och kök med balkong                                                       | 88,5                      | 3 522 000 kr (39 800 kr/m <sup>2</sup> )                                                                                   | 4 453 kr/månad  |
| 4 rum och kök med balkong<br>(varav 1 "uthyrningsrum" med pentry, dusch och WC) | 111                       | 4 387 000 kr (39 520 kr/m <sup>2</sup> )                                                                                   | 5 630 kr/månad  |

# DE FÖRSTA ÅREN

## *Kontaktkommitté och trappombud*

Vid inflyttningen i Storstugan kom de nyblivna bostadsrättsinnehavarna från när och fjärran. Få kände varandra och de skulle nu bli grannar och leva tillsammans i "mastodonthuset". De första åren hade föreningen en interimsstyrelse, dvs en tillfällig styrelse med ledamöter från HSB Täby. Den skulle företräda föreningen, men hade inte den dagliga kontakten med de vardagliga problem som kunde uppstå. Det blev därför viktigt att hitta sätt att föra människor närmare varandra och få dem att känna att de var en del av föreningen och kunde påverka sitt boende.

Intendenten Bertil Åkesson, HSB Täby, samlade i början av mars 1971 ett antal nyinflyttade boende i Marknadssalen (GBv 17) för att utse ett "trappombud" för varje trapphus. Vid ett möte 24 mars 1971 med de utsedda trappombuden uppstod tanken på att bilda en kontaktkommitté (KK) främst på initiativ av Ronnie Stake, GBv 17. Förslaget vidareutvecklades av Ronnie Stake, Fritz Niklasson, Lars Hobro som tillsammans utarbetade förslag till målsättning och stadgar för arbetet inom kontaktkommittén. Arbetet ledde till att kontaktkommittén instiftades 5 maj 1971 vid ett möte med trappombuden. Ronnie Stake valdes till kommitténs förste och siste ordförande.



September 1969: Storstugan under "montering", Åkerbyvägen 82-84, samt schaktning för fontän och pool.

## *Kontaktkommitténs ändamål:*

- Att verka för medlemmarnas inflytande över och insyn i HSB:s Brf Storstugan i Täbys angelägenheter, till dess bostadsrätt upplåtits åt medlemmarna
- Att därtill verka för god trivsel och grannsämja
- Att förmedla information från medlemmarna till brf:s interimsstyrelse och vice versa
- Att utöva verksamheten genom trapphusmöten, trappombud och arbetet inom kontaktkommittén.

Kontaktkommittén fortsatte sitt arbete genom att anordna gårdsfester, gårdsstädning, trapphusmöten,



### **Brf Storstugans styrelse 9 maj 1974.**

**I övre raden fr. vänster:** Roland Blom (v.värd), Essie Holmström (ord.ledamot), Karl-Erik Appeby (suppl.), Fritz Niklasson (suppl.), Lars-Göran Nilsson (suppl.)

**I nedre raden fr. vänster:** Bertil Åkesson (HSB Täby), Rolf Hållinder (v.ordf.), Maj Söör- Ekbrant (ord. ledamot), Helen Rasmusson (ord. ledamot).

**Vid bordets kortsida:** Lars Hobro (ordf.).

**Saknas på fotot:** Göran Bolt (sekr.) och Lennart Paulsson (suppl. HSB Täby).

Foto: Rolf Andersson, Täby

Café Storstugan, bussutflykter, teaterbesök, studiecirkel m.m. 15 januari 1972 var det premiär för dans runt julgranen med folkdanslaget Brage Gille på gården, 11 maj premiär för vårstädning av gården med engagerade barn och vuxna, 3 juni första sommargårdsfesten och i oktober den första höstfesten. Storstugans Foto- och smalfilmsklubb bildades och mörkrum inreddes i Åv. 84 med utrustning för framkallning av svart/vit film och kopiering/förstoring.

Dessvärre innebar uppdraget som trappombud att boende som hade klagomål på sitt boende vände sig till trappombudet i stället för till Felanmälan, Förvaltning eller Styrelse. Ofta tyckte man också att trappombudet skulle fixa fel i fastigheten vid t ex hissfel, stopp i sopnedkastet, fel i tvättstugorna m.m. Det blev allt svårare att rekrytera trappombud vilket även påverkade KK:s fortsatta arbete, varför verksamheten snart dog ut. Detta innebar att Styrelsen själv fick organisera gårdsfester, gårdsstädning, studiecirkel och Café Storstugan.

### ***Första stämмоvalda styrelsen***

I augusti 1972 fastställde Länsstyrelsen den ekonomiska planen för HSB:s Brf Storstugan i Täby. Den 12 oktober 1972 hölls den första föreningsstämman, med 35 (5%) medlemmar närvarande, som valde Brf Storstugans första Styrelse.

### ***Tillfälligt svag marknad för att sälja bostadsrätter***

1974 avslutades miljonprogrammet och i Täby kommun satsade man på att bygga villor, rad- och kedjehus vilket innebar att många familjer med barn flyttade från Storstugan till dessa egenägda hus där boendekostnaden var lägre genom de förmånligare skattereglerna för boende i villa och radhus. Det blev svårt att sälja sin bostadsrätt och flera var tvungna att sälja med förlust. Först under hösten 1976 ökade efterfrågan på bostadsrätter och därmed ökade också överlåtelsepriserna.



*Januari 1973, gårdsfest: Brage Gille leder dansen runt granen.  
Maj Söör-Ekbrant vid soppgrötan.*

# UTEMILJÖN

## Gården

Tidigt på hösten 1969 påbörjades arbetet med föreningens gårdsområde med fontän och pool, tennisbana, lekplatser, gräsytor och trädplantering. Fontänen monterades av AB Vattenkonstteknik efter en skiss av HSBs arkitekter Hans-Olov Holst och Karl-Gustaf Brokvist. Poolen uppfördes av AB Vägförbättringar som också utförde markarbeten på gården och på parkeringsområdet.

Det som särskilt har varit utmärkande för Storstugans gård är dels fontänen med sina färgglada svampar, dels de japanska körsbärsträden. Hela poolområdet

döptes snabbt till Fontana di Täby av Fritz Niklasson, som under flera år roade de boende med kåserier om herr Fontén, fru Fontana och lilla Fontanellen. Svampfamiljen höll noggsamt reda på vad som hände i omgivningen och kunde komma med goda råd och förmaningar. Efter drygt 25 år började färgen på hattarna mattas av och de skickades då för renovering och ommålning. De rostfria "benen" polerades samtidigt för att återfå sin ursprungliga glans.

Redan 1975 planterades de japanska körsbärsträden. De har blommat ymnigt varje vår sedan dess, frågan är



*Foto: Åke Arell. Juni 2006*



*30 juli 2006: Den här planteringen försvann i samband med ett byte av vattenledningsrör 2009*

hur länge. På senare år har det varit populärt att samlas i "körsbärslunden", där träden lämnar svalkande skugga under soliga dagar.

Gården har varit ett kärt tillhåll för många, inte bara de boende. Anställda i det intilliggande köpcentret äter gärna medhavd lunch på gräsmattan eller runt den porlande fontänen. Under flera år gästades gården av blivande studenter som valde att fira valborgsmässoafton där med mösspåtagning och senare med champagnefrukost när det var dags för utspring. Efter sådana besök såg gården ut som ett slagfält och krävde omfattande städning. Efter det att vakter anlätats som bl a beslagtog alkoholhaltiga drycker, fann ungdomarna det säkrare att fira på annat håll.

Våren/sommaren 2012 gjordes en upprustning av innergårdens trädgårdsanläggning. Gräsmattor lades ut under träden på grusytorna närmast gångstråket längs huskroppen och de stora betongringarna med planterade blommor, buskar och träd ersattes med mindre runda kärl för plantering av enbart blomplanter för vår, sommar, höst och vinter.

### ***Parkeringsområdet***

Samtidigt med att arbetet med gården påbörjades anlades parkeringen med cirka 800 parkeringsplatser efter ritningar utförda av Eric Anjou AB, Trädgårdsarkitekter och ingenjörer, som också utformade gården med gräs- och grusytor, träd och lekytor.

Fördelningen av p-plats till varje lägenhet föll på kontaktkommitténs lott eftersom interimsstyrelsen (HSB Täby) fann uppgiften för svår. I slutet av juni 1972 lade Fritz Niklasson fram ett förslag om en "omöjligt rättvis" fördelning av p-platserna. Förslaget godkändes av "notarius publicus", som också övervakade den lottdragning som fram till 1 juli 2016 bestämde vilken p-plats som hörde till resp. lägenhet på vårt vidsträckta parkeringsområde.

Under vintern och våren 1999 utarbetade landskapsarkitekten Heinz Brand ett förslag på upprustning av parkeringsområdet. Arbetet, som utfördes under somrarna 1999 och 2000 av Jungs Trädgårdsplanering AB, gav en grönare och trivsammare miljö inte minst för boende i tvåorna mot parkeringssidan. Körbanan närmast huset byggdes om till ett gångstråk med trafikmöjlighet. Vid entréerna placerades blomlådor och en sittbänk. Avbärräckena av trä försvann och istället skapades en kilformig upphöjning med fågelbärsträd mellan bilraderna.



*Maj 2007: Blommande körsbärsträd.*



*Maj 1975: Vy från GBv 17A mot fontänen och Åkerbyvägen 82*



*Maj 2020. Vy från porten GBv 17A mot gården med pool och fontän bakom den lummiga grönskan.*

# INOMHUSKLIMATET

Ett ständigt återkommande klagomål från boende har varit buller från ventilationens tilluftdon samt kalla och varma lägenheter eller rum. Redan under det första informationsmötet efter inflyttningen hösten 1969 kom klagomålen på kalla badrum i treor och fyror och även "orkanen" i tilluftdonen som skapade ett tämligen högt brus vilket gjorde att mångas nattsömn stördes.

## *Värmeleverantörer*

Panncentralen, PC Galten, med den höga skorstenen på Värmevägen nära korsningen Attundavägen och Åkerbyvägen, byggdes i slutet av 1960-talet. 1967-68 började de första leveranserna av "fjärrvärme" till fastigheterna i främst södra Täby centrumområdet. Värmesamfälligheten PC Galten ägdes av Täby centrum, Brf Annexet, Brf Storstugan, Täby Sjukhus/Locum och Täby kommun. 1998-01-01 såldes panncentralen till Stockholm Energi/Fortum Fjärrvärme/Stockholm Exergi. Storstugans leveransavtal med PC Galten/Fortum/Stockholm Exergi avslutades 2016-12-13. Ett nytt avtal slöts med Täby Fjärrvärme AB (TFAB) för leveranser av fjärrvärme från den nya panncentralen i Arninge som startade sin verksamhet i september 2016. Brf Storstugan, Brf Volten, Brf Annexet, Brf Farmen äger 91 % av aktierna i TFAB genom SVAF AB. Resterande 9 % ägs av E.ON AB. SVAF äger den mark där PC Galten står. Brf Storstugans andel i SVAF är 26 %.

## *Vattenburen värme*

Det vattenburna värmesystemet var från början dimensionerat för en högre vattentemperatur och ett högre ledningstryck än det som började användas hösten 2000. Den lägre kapaciteten berodde på att panncentralen Galten fått ett nytt regelverk och kunde inte köra med det övertryck som krävdes för att våra undercentralers (UC) värmeväxlare skulle kunna förse våra radiatorer (värmelement) med tillräcklig mängd hett vatten. Detta löstes genom att Fortum Fjärrvärme AB, PC Galtens ägare, installerade en tryckstegringspump i undercentralen i GBv 17A för att höja verkningsgraden på våra värmeväxlare.

Redan under 1970-talet gjordes, efter klagomål på kalla badrum i tre- och fyrorumslägenheterna, försök att öka radiatorernas värmeavgivande yta genom att montera ytterligare en radiator utanpå den befintliga. Andra orsaker till att badrummen var kalla var att byg-

gelementsektionen med fönster inte var tillräckligt bra isolerad och att byggelementfogarna var dåligt tätade. Effekten av detta varierade beroende på med vilken styrka och från vilken riktning vinden träffade fasaderna. Att dessutom radiatorn i badrummet inte hade placerats under fönstret utan på kortväggen intill för att göra plats för "sminkbord" eller tvättmaskin gjorde inte saken bättre.

Eftersom det vattenburna systemet, styrs från en UC som är gemensam för två trapphus (gäller ej Åv 82) är det inte möjligt att leverera olika vattentemperaturer till de olika radiatorstamledningarna i trapphusen för att kompensera för olika värmebehov i lägenheterna beroende på vindstyrka och solinstrålning.

Samma problem gäller också tilluftsystemet! Allt detta bidrar till de stora skillnaderna i värme- och ventilationskomforten för de boende, beroende på lägenhetens läge i fastigheten. Isoleringen på vindsbjälklaget och i fönsterelementsektionerna var från början dimensionerad under den tid då värmeenergin (eldningsoljan) var mycket billigare än den kom att bli efter den stora oljekrisen 1972, då oljepriset steg brant under mycket kort tid. Önskemål om att minska energiförbrukningen i kombination med att den vattenburna värmen var underdimensionerad i lägenheterna på översta våningsplanet gjorde att det vintertid blev mycket kallt i dessa lägenheter. Det gick inte att åtgärda med ökade radiatorytor och ökad tillufttemperatur. Inte ens en tilläggsisolering och strypning av utluftventilationen på vindsbjälklaget löste problemet, utan det finns ännu kvar om än i mindre omfattning. Under åren gjordes flera olika försök att minska värmeförlusterna i treor och fyror badrum, dels genom invändig tilläggsisolering av fönstersektionen, dels genom att försöka täta fogen med polyuretanskum i byggelementfogen bakom garderoben i stora sovrummet. Man gjorde också en utvändigt kontroll och komplettering av byggelementfogarnas gummitätningar, dock med begränsad framgång.

I mitten av 1990-talet byttes reglerventilerna på fastighetens stamledningar och på samtliga radiatorer till en modernare typ som gör det möjligt att ställa in den maximala vattenmängden som kan strömma genom radiatorn för anpassning till värmebehovet i den aktuella lägenheten.

Under åren 2001-02 började det bli svårt att underhålla plattvärmeväxlarna i UC för att undvika läckage.



*2003: UC före ombyggnad. De blå "paketen" är plattvärmeväxlare för överföring av värmeenergi från fjärrvärmenätet till värmeelement, varmvatten och ventilationens tilluft.*

Styrelsen beslutade därför att modernisera alla sex undercentraler och samtidigt anpassa utrustningen till de flöden, tryckförhållanden och temperaturer som då gällde för fjärrvärmeleveranserna från PC Galten, ett arbete som pågick under åren 2002 till 2004 med start i GBv 17A och avslutning i Åv 82.

I samband med projekteringen av stambytet 2002/03 bestämdes att man skulle göra en ny dimen-

sionering av värmestammarna för treor och fyror badrum samt att flytta radiatorn till en plats under fönstret och öka radiatorns yta. Dessutom gjordes en tilläggsisolering och vindtätning av elementsektionen med fönster. Eftersom alla badrum utrustades med en handdukstork kopplad till varmvattnets returledning, slopades radiatorn i fyrens duschrum och i tvåornas badrum.

## Balanserad ventilation

Storstugan var det första och högsta bostadshuset som utrustades med så kallad balanserad ventilation eller från- och tilluftsystem med värmeväxlare (FTX-system) och levererades av Svenska Fläktfabriken AB. FTX-systemet förser lägenheterna med filtrerad, förvärmad uteluft. Luften från lägenheterna passerar en värmeväxlare (utan att blandas med tilluften) för att återvinna värmen i frånluften. Värmeväxlaren värmer också den friska luften utifrån, innan den genom de många och långa tilluftkanalerna når lägenheternas tilluftdon.

Den första typen av tilluftdon var placerade under värmeelementen och styrde luftströmmen upp förbi elementet och vidare upp förbi fönstret. Därför har/hade vi fönsterbänkar av typ aluminiumgaller i alla rum, för att den uppåtgående luftströmmen inte skulle styras ut mot rummet och orsaka drag. (Ett undantag var vardagsrummen som fick fönsterbänk av sten/marmor.) Dessvärre var det lätt för boende att hindra mängden tilluft till den egna bostaden genom att på olika sätt (med tejp, trasor m.m.) strypa luftflödet i tilluftdonen, vilket ledde till att luftflödet istället ökade i grannarnas lägenheter. Det var inte ovanligt att ventilationsteknikern efter att ha reglerat luftflödena i lägenheterna knappt hann avsluta arbetet innan man återigen strypade lufttillförseln i de lägenheter där luftkanalen just rensats. Många försök gjordes för att komma tillrätta med dessa problem, bland annat prövade man med tryckstyrda fläktmotorer, utan att det blev bättre.

Boendes sabotage medförde också att antalet luftomsättningar per timme i många lägenheter blev för lågt och i andra alldeles för högt. Eftersom cirka 60 – 70 % av lägenheternas värmetillskott beräknades komma via tilluften, blev det för kallt i de lägenheter där luftdonen var tilltäppta. Dessutom blev det undertryck i lägenheten vilket innebar att luft sögs in via otäta fönster och dörrar och också medförde att matos och tobaksrök sögs in från grannlägenheterna genom otätheter i väggar och betongelementfogarna i tak och golv.

Under en period från mitten av 1970-talet användes tvåhastighetsfläktar med halverat luftflöde under nattetid (21.00 – 07.00) och fullt luftflöde under dagtid för att minska störningarna från tilluften under nätterna. Tyvärr medförde detta att antalet luftomsättningar per timme blev för lågt. Efter provmontering av flera nyare typer av tilluftdon, beslutade man att byta samtliga tilluftdon och ta bort tvåhastighetsfläktarna. Bytet genomfördes under 1998 och 1999. Så här långt efteråt kan man konstatera att åtgärden inte minskade antalet klagomål eller antalet "saboterade" tilluftdon vilket har visat sig vid de obligatoriska ventilationskontrollerna (OVK) som infördes från 1991.

Ett mycket stort problem med vårt ventilationssystem har varit att kunna reglera luftflödets temperatur och luftmängd. Tilluften måste vara 4-5 grader högre när den lämnar värmeväxlaren än den är när den når fram till tilluftdonen i lägenheterna, eftersom värmeförlusterna är så stora i tilluftkanalerna. Det är alltså i princip omöjligt att erbjuda boende samma ventila-



Fram- och baksida på frånluftsdonen i kök och badrum.



Det mekaniskt tidsstyrda frånluftsdonet i fyrornas duschrum som installerades 2010-11

tionskvalitet i alla lägenheter. Vid solskensdagar och sommartid blir det mycket varmt i många lägenheter, eftersom den varma frånluften via värmeväxlaren värmde tilluften även under nätterna då det annars hade varit möjligt att kyla ner lägenheterna med den svala nattluften.

I början av 2000-talet kunde värmeväxlaren genom en manuell åtgärd blockeras (s.k. sommarlucka) så att den svala nattluften passerade utan att värmas upp under perioden maj till september. I samband med byte av värmeväxlare och fläktutrustning 2010 – 2011 med tillhörande moderna givare och automatik fungerar ”blockeringen” automatiskt. För att kunna minska antalet luftomsättningar per timme, utan att komma lägre än det som OVK kräver och även förbättra ventilationen vid matlagning, installerades en kolfilterfläkt ovanför spisen i samtliga lägenheter. I fyrornas duschrum byttes frånluftsdonet till ett med möjlighet till manuellt startad tidsstyrd forcerad frånluft. Efter moderniseringen av ventilationsutrustningen 2010-2011 har energiförbrukningen och antalet klagomål minskat, dock utan att komforten i lägenheterna har blivit så mycket bättre än tidigare.

Under mitten av 1990-talet undersökte man möjligheterna att förbättra värme- och ventilationskomforten för de boende, samtidigt som man ville minska fastighetens energiförbrukning. Ett av förslagen var att helt ta bort den balanserade ventilationen (FTX) och övergå till endast mekanisk frånluftsventilation samt dimensionera om hela det vattenburna värmesystemet. Det skulle medföra att elementens yta och anslutnings- och stamledningarnas dimensioner för radiatorkretsarna måste ökas och bytas ut i alla lägenheter. Styrelsen kände då att det projektet var för omfattande och lade därför förslaget till handlingarna.



*Fram- och baksida på de tilluftdon som Storstugan utrustades med när husen byggdes. I donets överkant en cirka 3 mm bred springa där luften styrdes upp mot element och fönster.*



*Tilluftdon som installerades 1998-99 efter prov med flera typer av don.*

# STUDIE- OCH FRITIDSVERKSAMHET

En omfattande fritidsverksamhet kom tidigt till stånd genom Kontaktkommittén, som tidigare omtalats (sid 6). Genom en ändring av HSB:s normalstadgar 1973 infördes ett krav att styrelsen skulle utse en organisatör för studie- och fritidsverksamheten inom bostadsrättsföreningen. Storstugans första studieorganisatör utsågs efter föreningsstämman 1974, men den som valdes avgick efter endast ett år. Någon ny organisatör utsågs inte förrän vid föreningsstämman 1993 och styrelsen har sedan dess utsett en studieorganisatör varje år. Det långa uppehållet betydde ingalunda att det saknades fritidsaktiviteter i Storstugan.

## Fotoklubben

Storstugans Foto- och smalfilmsklubb, som bildades redan 1972, hade regelbundna möten, gjorde utflykter och anordnade månadstävlingar på varierande teman. Resultaten visades upp i Marknadssalen i form av väggdekorationer med motiv från Storstugan och de närmaste omgivningarna. 2009 hade Fotoklubben en uppmärksam utställning i Täby huvudbibliotek.

Fotoklubben blev 40 år. 2012 omvärderade den då sittande styrelsen fotoklubbens verksamhet. Antingen skulle Fotoklubben bli en studiecirkel eller också skulle de betala hyra för sina möten i Marknadssalen, medlemmarnas egen föreningslokal. Mörkrummet, som fotoklubben haft sedan 1972, ville styrelsen använda för annat ändamål. Med de begränsningarna lade fotoklubben ner sin verksamhet under 2012.



Nov. 2005: Studiecirkeln "Lär känna din förening" gör ett besök på 96:ans tak. Från vänster: Per Johanneson, Ester Almestad, Kerstin Carlberg, Claes Adam Wachtmeister, Siv Lithander, Brita Johanneson och Ingegärd Hammar.

## Caféverksamhet

I maj 1980 anordnades ett "Öppet hus" för att boende skulle lära känna varandra lite bättre. Det var Bror Selling och Åke Welanders som tog initiativet till denna första vällyckade mysträff i Marknadssalen. Träffarna fortsatte sedan måndagar under hösten och blev det första Café Storstugan. Kafévärdinnorna Maud och Elisabeth svarade för inköp, bakning och servering.

I mitten av 1990-talet uppstod "Eftermiddagsträffar i Marknadssalen". De hölls parallellt med Café Storstugan, men på tisdagar. Även nu serverades det kaffe med tilltugg men till skillnad från måndagskaféet fanns det ett planerat terminsprogram som anslogs i varje port. Ofta var det någon från huset som var den inbjudna gästen som hade något intressant att förmedla. Ett stort dragplåster var Erik Hall som drog fulla hus och även Barbro Hansson som senare också blev en uppskattad cirkelledare. Varje år anordnades en vår- och en höstfest och i anslutning till Vårfrudagen gräddades våfflor. Till sin hjälp hade studieorganisatören tre värdinnor, Evy Martin, Karla Edberg och Ragnhild Larsson.

När måndagskaféet upphörde blev eftermiddagsträffarna det nya Café Storstugan, med likartad verksamhet men nu med ett nytt värdpar, Benkt-Arne Philipsson och Elna Lind.

Café Storstugan ersattes så småningom av Bokcaféet. Till en början höll man till i Åkerbysalen. Den blygsamma starten bestod av två bokhyllor som snabbt fylldes av litteratur som boende rensat ut ur sina egna bokhyllor. Tidiga värdinnor var Inger Höglund och Gudrun Lindgren. När Åkerbysalen skulle byggas om flyttades verksamheten till Marknadssalen, som numera svämmas över av böcker, milt sagt. Bokcaféet håller öppet torsdagseftermiddagar några gånger i månaden och har blivit ett populärt tillhåll.

## Föreningen Fontänen

Föreningen Fontänen bildades 1976 av föräldrar med barn i olika åldrar och de fick inreda en egen lokal i Åv. 86. kallad Barnlokalen. I mitten av 1990-talet hade antalet barn som utnyttjade Barnlokalen minskat och föreningen Fontänens verksamhet upphört. Under 1997 - 98 utfördes en renovering och anpassning av Barnlokalen för att den skulle kunna användas för föreningens studiecirkelverksamhet och för uthyrning till boendes övernattande gäster. Nytt namn på lokalen



*Studiecirkeln Täbys historia avslutades i maj 2006 med en bussresa genom Täby med Kerstin Gräns som cirkelledare och guide. Gemensam lunch på golfrestaurangen i Skålhamra som "grand final".*

blev Åkerbysalen. Under 2011 till april 2014 byggdes denna lokal och den gamla bastulokalen om till tre välutrustade gåstrum, varav ett handikappanpassat.

### **Cirkelverksamhet**

Under de första åren på 1990-talen dominerade den öppna verksamheten. De kontakter de boende då knöt med varandra utgjorde ett gott underlag för att starta de första studiecirkelarna. Först ut var en konversationskurs i engelska ledd av Ingrid Hall, en av våra egna som till vardags var studieledare på Vuxenskolan. Den andra cirkeln var "Att bo rätt i bostadsrätt". Tanken med den var att få folk intresserade av att engagera sig i föreningen och på sikt kanske åta sig styrelseuppdrag.

Riktig fart på cirkelverksamheten blev det först när den första vinprovningen kom till stånd. Cirkeln blev snabbt populär och fick dubbleras redan efter en termin för att sedan fortsätta under många

år. Andra cirklar som också fick dubbleras var föreläsningsserier med Barbro Hansson och Lennart Kollberg. Den cirkel som har pågått längst är akvarellmålningen som leddes av Gudrun Palmblad ända fram till 2018 och som ännu pågår, nu med andra ledare.

En av de mer minnesvärda cirkelarna var Kerstin Gräns "Täbys historia". Den avslutades med en busstur runt hela Täby och avslutades med lunch på Skålhamras golfrestaurang

I början på 2010-talet erbjöds ett femtontal cirklar, de flesta med anknytning till kultur och historia, som t ex Jan Lundblads berömda operor, Lars Edlunds porträtt av kända tonsättare, Lennart Kollberg antika, grekiska dramer, för att nämna några. Idag, 15 år senare har utbudet fördubblats och antalet deltagare är större än någonsin tidigare. Efter det att Storstugan fick sitt gym har träning och friskvård fått en framträdande plats i utbudet.

# INFORMATIONSKANALER

I föreningens barndom hörde inte datorer till vardagen. Man var hänvisad till tidningar, radio och TV för att kunna ta del av allt som hände i omvärlden. Den enorma utveckling som skett i medievärlden och det ökade utbudet av tjänster har också kommit oss storstugebor till del. Från att ha fått nyheter och fakta från enkla anslagstavlor och ett medlemsblad hämtar vi idag information från info-skärmar, kabel-tv och hemsidor på internet.

## *Storstugenytt*

Den 29 nov. 1971 under ett Kontaktkommittémöte väckte Fritz Niklasson ett förslag om att föreningen skulle ge ut ett "medlemsblad". En kommitté tillsattes där Essie och Sten Holmström, Fritz Niklasson och Ronnie Stake ingick. Den 1:a maj 1972 utkom Storstugenytt nr. 1. Tidningen blev mycket uppskattad, inte bara av de boende utan uppmärksammades också i pressen. Dagens Nyheters Gunilla Blommé intervjuade tidningskommittén, vilket resulterade i en stor artikel i DN.

Till en början hade tidningen ett tämligen enkelt utseende med svart-vita foton och någon enstaka färgbild, men den var välfylld med information från både styrelse och förvaltning och innehöll även många bidrag från de boende samt ett och annat reportage från livet i Storstugan. Från nr 77, Sommaren 2004, trycktes tidningens omslag i fyrfärg och från nr 84, Sommaren 2006, trycktes även inlagan i färg. Omkring 2010 ändrades layouten och tidningen trycktes på glättat papper med mycket färgtryck. Samtidigt förvandlas den till ett rent informationsorgan för styrelsen och blev "Tidningen med information till boende i Brf Storstugan".

I april 2020 utkom Storstugenytt nr. 143. I en blänkare meddelades att styrelsen i mars 2018 beslutat att medlemmar i föreningen är välkomna att komma med bidrag till tidningen.

Här följer ett exempel på ett av många kåserier som skrevs av Fritz Niklasson många under vinjetten "Fontana di Täby" och undertecknades av Herr Fontén med familj, och var ett återkommande och populärt inslag i StorstugeNytt.



## *Hej alla STUG-MÄNNISKOR*

ÄNTLIGEN får vi skvala vatten själva! Men det satt långt inne i år, sedan ni klantat er med en pump och i oändlighet diskuterat om sprickor och målning nere i fontänen. Men det "bidde inget", som ni brukar säga för att släta över. Ni fixade dock, tack för det, vårt hjärta – pumpen, och släppte på oss, mest för att hindra att somliga envisas med att gå och cykla i bassängen. Det var bra!

Vi älskar att skvala, precis som ni människor! Skvalar inte vi, så skvalar er radio, har vi hört. Men, liksom ni, gillar vi inte detta ständiga regnskval från ovanom. Det är "illojal konkurrens", som ni säger. Man känner sig "överflödig" helt enkelt. Fy tusan förresten, vad det luktar KLOR! Man blir ju alldeles yr i hatten! Mera miljöförstöring?

Kanske bör jag presentera oss förresten, eftersom det är länge sen sist. Själv är jag personligen HERR FONTÉN, läckert överhuvud för svampfamiljen Fontén (Fontanum Grandiosum) med mamma Fontana och lilla Fontanell. Vi står i er gårdsbassäng, där vi dag och natt, året runt, ser och hör allt (nästan) som händer vid Storstugan. Visserligen har jag på senare år börjat spruta dåligt (vilket min skötare inte kan begripa), men ännu är jag "going" allt strongare – precis som ni människogubbar! Och mina "tjejer" blir allt yngre med åren, precis som era. Vi svampar suger åt oss allt vi ser och hör och lagrar det i våra hattar. Vad är väl en dator jämförd med oss?

Innan jag börjar gnälla vill jag absolut påstå att sommaren antagligen KOMMER, om det slutar regna innan det börjar snöa i oktober. Kanske kan det, liksom förr om åren bli så, att människorna kan sola sig på gräsmattan och glada barn kan skvalpa omkring där nere i bassängen, medan vi duschar dom. Det är fint! Ibland kommer det människotjejer utan tyg där upptill. Det är snyggt, tycker jag, men Fontana säger att det bara påminner om toppmurklor. - Får jag börja gnälla nu?

Kan börja med vintern. Medan ni satt därinne i stugan och klagade över kylan, slet snöstormen nästan hattarna av oss och kylan värkte i stålbenen så det knakade. Och vi var tvungna att titta på julgranen som var snedare än vanligt. Först trodde vi att ni vattnat den stackarn med stark-glögg och kände oss riktigt snea själva framåt nyår och hoppades det skulle va slut vid Knut. Ha! Nåja, sådant får man ju till nöds stå ut med.

Värre är det när Julia\* har fest. Så fort man slumrat till lite så är det någon människovalp som ylar. Mamma Fontana tror att de ätit dålig mat och därför har ont i magen, vrålar och kräks. Självt lutar jag nog hatten mera åt att dom DRUCKIT något mycket olämpligt. Fontana har hört att många svenskar måste dricka mediciner för att dom är hårt hållna, osäkra och blyga. Medicinen kan dom köpa bredvid apoteket och på Julia. Julias mediciner verkar ha svåra biverkningar. Usch. Man blir så trött!

Konstigt nog ser det just nu riktigt snyggt ut på gården – så länge det nu varar. Några gubbar med luftbössor kom hit och sköt de där kråkuslingarna som jämt flög omkring och rev ut korpapper och hundratals Coca-Cola-muggar ur era urusla papperskorgar. Du milde så snyggt det var här omkring då. Fast lite synd tyckte vi nog om fåglarna som inte bättre begrep. För det mesta är det en del av er människor som kastar och skräpar ner omkring er ännu värre. Lyckligtvis plockar en och annan klokare upp efter er, annars stod vi väl snart mitt i en sophög.

Nej, nu får jag inte hålla på och gnöla längre, säger redaktören. Kan vi inte byta ut honom mot en vettig människa, förresten? Men jag gillar de flesta av er, trots allt.

*Vänligen Eder HERR FONTÉN*

Införd i Storstugennytt nr 30, juli 1987.

## **Kabel-TV**

Varje lägenhet i Storstugan hade från början antennuttag för radio och television i vardagsrummet och ett extra uttag i fyrarummarens ”uthyrningsrum”. TV-programutbudet var mycket begränsat, från början endast två kanaler, SVT 1 och 2. Efter en välbesökt extra föreningsstämma 1988 i Tibbleskolans aula installerades kabel-tv, vilket innebar ett utökat programutbud. Många boende var oroliga för hur det skulle påverka barn och ungdomar medan andra var mycket förtjusta över det nyvunna tillskottet.

Under 2000 genomfördes, tillsammans med grannföreningarna Volten och Annexet, en upphandling av nytt distributionsavtal för kabel-tv, inklusive utökning av bandbredd genom byte av förstärkare och uttag i lägenheterna. I avtalet ingick även drift, service, jour och underhåll. Avtal tecknades med com hem ab för perioden t o m september 2004. Under 2000 monterades en parabolantennanläggning på 96:ans tak för att kunna distribuera tio minoritetsspråkskanaler som inte ingick i com hems programutbud.

I oktober 2010 tog föreningen över distributionen av kabel-tv i egen regi genom Frida-TV (fri digital analog tv). Bland det rika utbudet finns Intern-TV Storstugan.

## **Bredband**

Under slutet av 1990-talet växte kravet på att få tillgång till Internet med säker tillgänglighet och hög överföringshastighet. I september 2000 tecknades avtal med LCO BoNet AB om anslutning till internet via det fasta telefonnätet med ett ADSL-modem. Överföringshastigheten till dator från Internet uppgick till 2 400 kb/s, från dator till Internet 760 kb/s. För den boende var anslutningsavgiften 1 295 kr och månadsavgiften 249 kr. Bostadsrättsföreningen stod för anslutnings- och månadsavgifterna för driften av serverfunktionen.

Under 2004 installerades ett eget fiber-/kopparnät (cat 5) för bredband med anslutning till STOKABs fibernät med ett (i fyran två) uttag i varje lägenhet och lokal. Avtal tecknades med Ownit AB med överföringshastighet, dubbelriktad, 100 Mb/s som senare har ökats till 1 Gb/s. Samtliga avgifter/kostnader debiteras föreningen och ingår därmed i den årsavgift/lokalhyra som boende/lokalhyresgäst betalar.

*Julia var restaurang och ”nattklubb” i samma lokal som Tegelbruket och nuvarande Thanks God its Friday. När Täby centrum var nyöppnat var Apoteket och Systembolagets lokaler grannar.*



2009 installerades elektroniska anslagstavlor vid hissarna i alla entréer.



## Informationsskärmar

År 2004 provade man att installera elektroniska informationsskärmar i två entréer. De monterades ovanför hissdörrarna, lite snedställda för att bli lättare att avläsa. Tanken var att snabbt kunna ge information till boende, utan att behöva dela ut tryckt information till de boende om ex. vis vatten- eller värmeavstängningar, problem med störningar m.m. Efter provtidens slut beslutade styrelsen att lägga ner projektet eftersom boende inte uppskattade skärmarnas placering och funktion.

Idén om informationsskärmar väcktes återigen några år senare och sommaren 2009 installerades de provade skärmarna i samtliga entréer. Efter hissbytet 2015-16 installerades en större, mer läsvänlig skärm vid sidan av hissarna. Både formatet och placeringen inbjöd till läsning medan man väntade på hissen. Så småningom kunde man ta del av informationen även i hissen, där en miniatyr av informationsskärmen numera finns tillgänglig.

## Hemsida

Föreningens hemsida [www.brfstorstugan.se](http://www.brfstorstugan.se) (från 2009 [www.brfstorstugan.com](http://www.brfstorstugan.com)) har funnits sedan början av 2000-talet. Till en början var den textmässigt ganska

ostrukturerad men med god utvecklingspotential. I december 2005 kunde de boende t ex boka tvättstugan via datorn.

2006 tog styrelsens arbetsgrupp för Info-/IT-frågor itu med att uppdatera föreningens webbplats/hemsida. Arbetet resulterade i ett textmässigt "flödesschema" som webbmastern sedan omsatte till en fungerande hemsida. Med den hastighet som IT-sektorn utvecklas blev den hemsidan snabbt föråldrad. Omkring 2010 började en ny hemsida ta form. Utbudet av tjänster har successivt utökats.

## Boendeenkäter

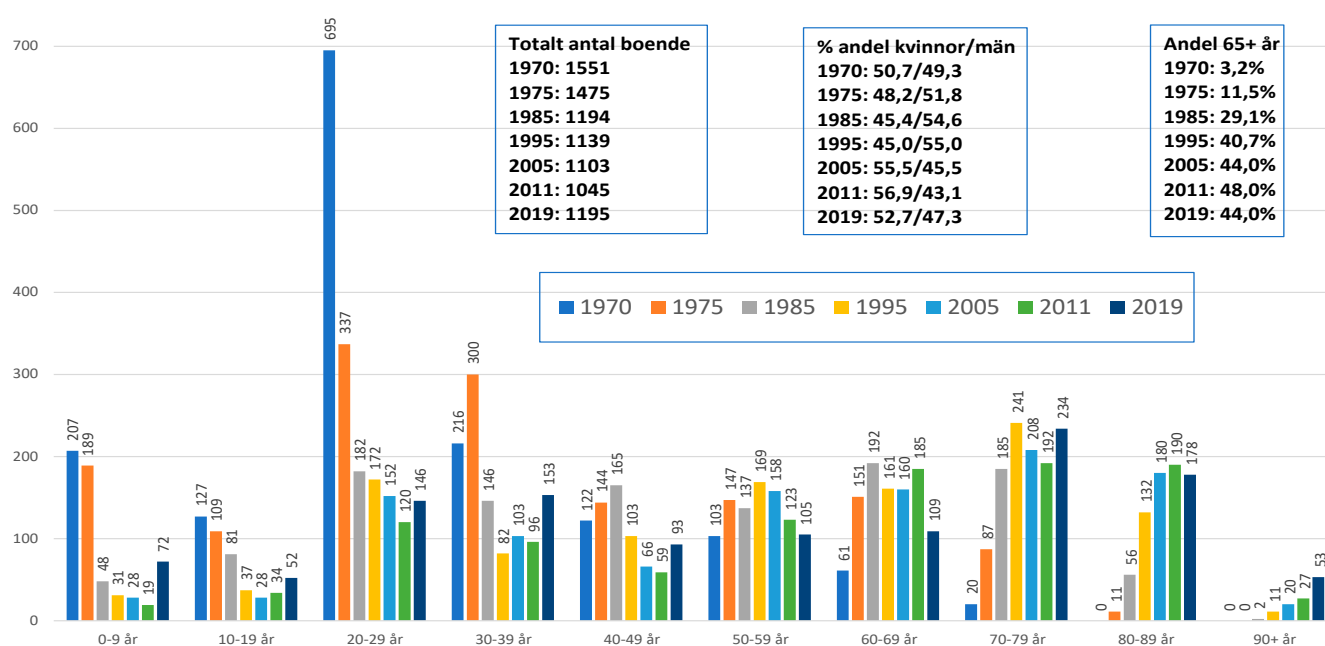
Urban Thornberg, styrelseordförande på 1990-talet, gjorde de första boendeenkäterna 1993 – 95. De har sedan återkommit varje år med tio stycken "fasta frågor" och ett varierande antal frågor om aktuella ämnen (kabel-tv, värme/ventilation m.m.). Enkäterna har varit ett stort stöd för styrelsens arbete för att kunna avgöra vilka delar av förvaltningen som behöver prioriteras. De boende har genom enkäterna också möjligheter att kommentera eller ge förslag på ämnen som styrelsen bör utreda. Cirka 250 enkätsvar brukar lämnas in, alltså cirka 35% av bostadsrättshavarna tar sig tid att besvara enkäten.

# BOENDESTATISTIK

Sedan mitten av 1990-talet har det vid några tillfällen sammanställts statistik över boendes antal, kön och ålder. Till en början gjordes en manuell sammanställning med underlag, i form av skärmutskrifter, som vi hämtade från den lokala skattemyndigheten här i Täby. Från 2011 kunde vi köpa sammanställd statistik i en excelfil från Statistiska Centralbyrån (SCB) för perioden från 1975 till idag. Under våren 2020 har vi

efter många månaders arbete lyckats få fram statistik från SCB för det första årsskiftet, 1970-12-31, när Brf Storstugans alla boende hade flyttat in i sina lägenheter. År 1970 var vi 1 553 boende och 3,2% var 65 år eller äldre. År 2019 var vi 1 191 boende och 44,0% var 65 år eller äldre. På annan plats i denna tidning finns den senaste statistiken publicerad.

## BRF Storstugan Boende 1970-2019 i åldersgrupper



Gårdsfest med loppmarknad och stafetttävling i maj 1973



# UNDERHÅLL OCH FÖRNYELSE

Under de femtio år som Storstugan funnits har det skett förändringar, inte bara på gården och parkeringsområdet, utan också i hög grad i det som en gång benämndes mastodonthuset. Det löpande underhållet har vi kanske inte märkt så mycket av, men när vardagslivet påverkats eller den egna bostaden blivit indragen i renoveringar och uppföljningar minns vi det så mycket bättre.

## *Modernisering av tvättstugor*

När Storstugan var ny fanns det två tvättstugor för hushållstvätt i entréplanet i varje trapphus. Varje tvättstuga var utrustad med två automatiska tvättmaskiner, en fristående centrifug, ett torkskåp, en kallmangel, en strykangel, ett strykbord och ett strykjärn. 1985 – 86 renoverades hushållstvättstugorna och de två automatiska tvättmaskinerna byttes ut. Den fristående centrifugen togs bort och ersattes med en torktumlare. Kallmangeln behölls medan strykangeln och strykjärnet togs bort. Ett vägguttag sattes upp vid strykbordet så att de som föredrog att sköta strykningen i tvättstugan kunde göra det med sitt eget strykjärn.

2001 – 2002 byttes tvättmaskinerna och torktumlarna ut mot modernare varianter och ett elektroniskt bokningssystem installerades. Bokningssystemet skrämde många och ledde till många protester. För att lindra farhågorna att inte klara av nymodigheterna

anordnades demonstrationer av såväl utrustning som bokningssystem så fort en tvättstuga blev klar att tas i bruk. Goda råd lämnades också i StorstugeNytt sommaren 2002.

Under april 2020 ersattes torktumlarna med nya energisnålare tumlare. Bokningssystemet vållar inte längre några problem och kan sedan en tid tillbaka hanteras via internet med dator eller smartphone.

I grovtvättstugorna för tvätt av mattor och täcken/filtar (Åv. 98, Åv. 92, Åv. 86) fanns en stor tvättmaskin utan programstyrning, en centrifug, ett torkskåp och en rostfri vagn för blötläggning och skurning av mattor. 1997 renoverades grovtvättstugorna i Åv. 86 och Åv. 98 och försågs med en ny automatisk tvättmaskin och nytt torkskåp anpassat för torkning av mattor och täcken. Grovtvättstugan i Åv. 92 lämnades utan åtgärd och kom, från början av 2000-talet, att användas för tvättning av lokalvårdarnas städutrustning.

## *Balkongrenovering*

I samband med att huset byggdes upptäcktes vid besiktningar att armeringen i balkongskärmarna inte låg på rätt djup i byggelementet, vilket innebar ökad risk för att armeringsjärnen skulle börjar rosta och orsaka sprickor i ytskiktet. Balkongskärmen är en del av ett byggelement som går in i lägenheten och därför i princip omöjlig att byta ut. För att minska risken för fuk-





*November 2006: Ett av 22 informationsmöten om arbetsgången vid stambytet. Projektledaren Lars Lundmark informerar.*



*December 2003: Under stambytet hade vi fem gröna/grå baracker på gården för evakuering av boende som inte kunde bo kvar i sin lägenhet samt fem baracker för entreprenören Peabs kontor och personal.*

tinträngning i skärmdelens betong bestämdes att den utvändiga delen av väggelementet skulle målas med grå epoxifärg. Trots detta konstaterade man skador på balkongskärmarna efter cirka tjugo år. Skadorna i form av rost och sprickbildning var särskilt märkbara på de skärmar som var utsatta för kraftiga vindar i samband med nederbörd och berodde på att fukt trängt igenom ytskiktet.

Under 1997 – 98 genomfördes besiktningar av samtliga balkongskärmar och åtgärder vidtogs för att stoppa inträngning av fukt i betongen och på så sätt förhindra att armeringsjärnen skulle rosta. Under april – november åren 2000 till 2002 renoverades samtliga balkongskärmar. Skärmarna sandblästrades, all lös betong bilades bort och uppkomna skador lagades. Till sist målade man skärmarna och taken på balkongerna. Den symfoni av färger i alla kulörer som tidigare förekommit till följd av de boendes ”utsmyckning” av den egna balkongen ersattes nu av vit färg, som gav ett rent och fräscht intryck av fasaden mot gården. Arbetet utfördes av Simtuna Bygg och Betong Teknik AB med stöd av Dipart AB för demontering och montering av balkongräcken och balkonginglasningar.

Under 2002 utfördes en mycket nödvändig renovering av tätningen mellan fasadernas betongelement eftersom det varit många skador p g a inträngande vatten, speciellt i de lägenheter mot parkeringsområdet som utsatts för högt vindtryck på fasaderna. De otäta fogarna orsakade också värmeläckage i många lägenheter.

### ***Stambyte och renovering av bad- och duschrum***

I miljonprogrammets spår följde att byggbranschen ville prova många nya metoder för att få kortare och

mer kostnadseffektiva produktionsprocesser. Detta innebar också att man sökte billigare insatsvaror som till stor del importerades från Europas lågprisländer. Storstugan har fått erfara att vissa produkter inte hade den kvalitet och livslängd som man var van vid i hus som byggdes tidigare under 1900-talet.

Också när det gällde ledningar för varmvatten, kallvatten och varmvattencirkulation provade man nya konstruktioner. Storstugan försågs med kopparrör och hårdlödda kopplingar och expansionsdelar för att minska effekten av den temperaturberoende utvidgningen och krympningen i de långa (cirka 55 m) rörledningar som byggdes in i ledningsschakt. För avloppsledningarna använde man gjutjärnsrör med synnerligen ojämn kvalitet. Rören höll inte för huskroppens rörelser utan det uppstod lätt sprickor som orsakade läckage.

Redan i mitten av 1970-talet började vattenskadorna bli ett problem. Upprinnelsen till en skada var att det bildades porer i lödningarna och en liten fin vattenstråle utvecklades som vätte ner väggen i schaktet. Ofta tog det lång tid innan boende noterade fuktskadorna, t ex bakom våtrumstapeterna i badrummet eller i golvens sandlager. I slutet på 1990-talet uppstod en större skada som drabbade tio lägenheters badrum. Till följd av de många, ganska stora vattenskadorna höjde Storstugans fastighetsförsäkringsbolag självriskan till det dubbla beloppet.

Under år 2000 bildade styrelsen en arbetsgrupp för att utreda vad som kunde göras för att minska antalet vattenskador. I StorstugeNytts julnummer år 2000 uppmanades boende att inte göra ”lyx”-renoveringar i kök, bad- och duschrum, eftersom man planerade att byta ut vatten- och avloppsledningarna inom 2 - 3 år.

Ytterligare information om det kommande stambytet lämnades under föreningsstämman i april 2001.

Fram till hösten 2002 genomfördes upphandling av projektledare och entreprenör för detta omfattande arbete. Samtidigt gjordes, av en extern konsult, besiktningar i de lägenheter som efter informationen i StorstugeNytt anmält att man renoverat kök eller bad- och duschrum. Syftet var att få en värdering av utfört arbete och det material som använts, eftersom föreningen lovat att återställa kök, bad- och duschrum till samma standard som före stambytet. Besiktningen dokumenterades med hjälp av digitala fotografier.

Vid en extra föreningsstämma i januari 2003 beslutades att stambytet skulle genomföras enligt styrelsens förslag. Arbetet pågick från september 2003 till juli 2007 med längre uppehåll för sommarsemestrar och jul- och nyårsfirande. Huvudentreprenören, Peab, vars platschef och personal hade utfört motsvarande arbeten, i bland annat Brf City i Näsbydal, fick mycket beröm för sina arbetsinsatser liksom även underentreprenörerna från Bravida AB för utförda rör- resp. elarbeten. Under hela den period som stambytet pågick var det förvånansvärt lite klagomål från de boende och arbetet löpte helt enligt den tidplan som Peabs platschef presenterat i augusti 2003, ända fram till att arbetet avslutades i juli 2007.

För att underlätta stambytet för de boende ingick föreningen ett avtal med HSB Omsorg om en bovärdinna. Värdinnan ansvarade för att de boende som på grund av hälsoskäl eller skiftarbete inte kunde bo kvar i sin lägenhet fick plats i någon av de fem bostadsbaracker som fanns på gården. Där fanns även två baracker med duschar och toaletter som boende kunde utnyttja under tiden som badrummen i den egna lägenheten renoverades.

Inför renoveringsstarten i varje trapphus kallades berörda lägenhetsinnehavare till informationsmöte i Marknadssalen. Informationen omfattade genomgång av de olika momenten i arbetet och de boendes möjlighet att välja kakel och golvklinker ur ett grundsortiment som bestämts av föreningen. Det gick också bra att fritt välja material och betala merkostnaden ur egen kassa. Efter den besiktning som föregått stambytet kunde en del boende ha pengar tillgodo som täckte merkostnaderna. Under mötet fanns möjlighet att ställa frågor, dels generella, dels specifika som gällde det egna hushållet liksom frågor till bovärdinnan.

Arbetet i två- resp. trerumslägenheterna pågick under 5 veckor, i fyrrumslägenheterna sju veckor. Allt

eftersom arbetet i lägenheterna i en stamsektion var klara gjordes en besiktning av konsulter för byggnads-, vvs- och elarbeten samt föreningens förvaltare och en styrelsemedlem. Besiktningen var också ett tillfälle för de boende att framföra synpunkter på utfört arbete. När styrelsen under hösten 2007 kunde summera projektets genomförande och kostnader visade det sig att den totala kostnaden för projekt blev lägre än budgeterat och att övervägande delen av våra boende var mycket nöjda med resultatet av arbetet i den egna lägenheten.

### ***Från dammsugningsrum till gym***

När Storstugan byggdes var det på modet att ersätta piskställningar med rum inomhus där man med hjälp av en kraftfull dammsugare med vibrator kunde dammsuga lösa mattor i stället för att med piskkäpp banka sand och damm ur dem på gammalt maner och därmed göra städarbetet mindre ansträngande. Från början hade Storstugan tre dammsugningsrum (GBv. 17, Åv. 92, Åv. 84), men vartefter dessa blev mindre populära har styrelsen successivt avvecklat dem för att bereda plats för annan verksamhet. Efter krav från flera boende, i slutet av 1970-talet, behöll man en piskställning bredvid uppfarten från nedre till övre parkeringsområdet, vilken dock inte används så ofta.

Dammsugningsrummet vid Åv 92 genomgick en betydande förändring i början av 2010-talet, då det förvandlades till det idag välbesökta gymmet. Invigningen skedde 2012.

### ***Byte av hissar***

Väl fungerande hissar är ju mycket viktigt i hus med så många våningar som Brf Storstugans fastigheter har. Tyvärr var det inte fallet när husen var nya. Hissarna levererades av Siemens och var ett system som egentligen var gjort för lägre hus men som utökats för att anpassas till Storstugans 18 våningsplan. Hissfronter och dörrar levererades av Uddevallavarvet. Dörrarna var försedda med torisionsfjäder som skulle stänga dörrarna och sluta dörrkontakten så att hissen kunde starta. Dörrens konstruktion var lite vek så den blev lätt lite skev, vilket ledde till att dörrkontakten inte slöts och hissen blev stående.

I samband med att hisskorgarna renoverades och hissmaskinerna med styrutrustning byttes 1993 – 1994, försågs hissdörrarna med en extra dörrstängare för att minska risken för hisstopp och vi boende fick äntligen hissar som fungerade tillräckligt bra. Utrustningen levererades och installerades av Magnusson



*Lilla bilden: Fönsterpartiet i vardagsrum före bytet*  
*Stora bilden: Samma fönster efter bytet*

Hiss AB som senare köptes upp av Otis Sverige AB. I början av 2000-talet införde Sverige ett EU-direktiv för hissar, bl a med krav på att dörr/grind skulle finnas även inne i hisskorgen. Under 2015 – 2016 byttes samtliga 22 hissar till hissar/hisskorgar som lever upp till EU-direktivet och som levererades och installerades av Kone Sverige AB.

### ***Fönsterrenoveringar och fönsterbyte***

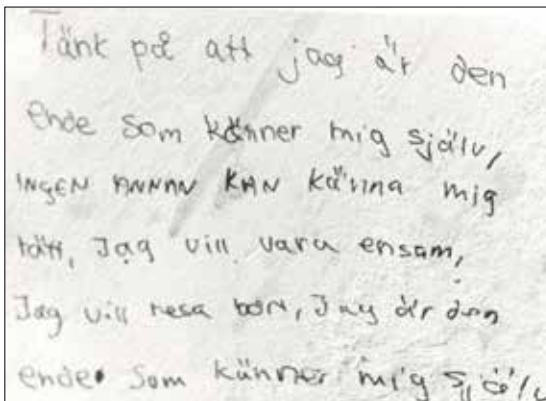
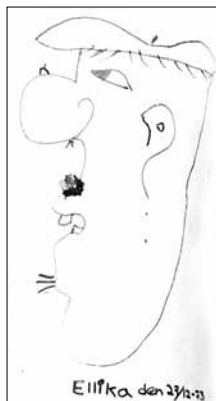
I Storstugans fasader finns många fönster och många är ganska stora. Från början hade Storstugan tvåglas-fönster i träbågar. I mitten av 1980-talet kunde man konstatera att många fönster hade drabbats av rötska-dor och att fönsterbågarnas ytbehandling var bristfäll-ig. Styrelsen valde att under vår till tidig höst 1988 klä in samtliga fönster med aluminiumprofiler, dock med undantag av fönstren mot balkongerna. Skadat

trä i fönsterkarmarna byttes ut och den yttre rutan byttes till ett lågemissionsglas i aluminiumbåge. Totalt renoverades 2 176 lägenhetsfönster och 451 fönster i markplanet.

Efter många år visade det sig att många boende hade problem med att öppna och stänga fönstren och att de inte var täta. Många boende klarade helt enkelt inte av att byta tätninglisterna som enligt föreningens stadgar var bostadsrättshavarens ansvar. Vid en extra förenings-stämma i oktober 2014 beslutades att, enligt Styrelsens förslag, byta ut samtliga (drygt 4 000) fönster i lägen-heterna till treglasfönster. Bytet genomfördes under pe-rioden februari 2015 till juni 2016. Projektledare och entreprenör lyckades inte så bra med bytet, så det kom många klagomål på utfört arbete och därmed många återbesök hos missnöjda boende under lång tid, som trots detta inte blev nöjda. Många har också saknat de vädringsfönster som tidigare fanns i kök, vardagsrum och uthyrningsrum.

### ***Skadegörelse och klottersanering***

Man får nog säga att vi, under åren, har haft förhål-landervis lite skadegörelse i trapphus och på husfasader. När föreningen var ung hade vi inte portkoder eller porttelefon och entrédörrarna var heller inte låsta under dagtid, vilket innebar att vi hade många be-sök i våra trapphus för att provåka hissarna och kolla utsikten. Bilderna visar några exempel på klotter från 1974 i GBv 17, utfört av någon av de objudna besö-karna. Dessbättre hörde klotter till undantagen. Under kortare perioder har det förekommit att glasrutorna i entrédörrarna har krossats av icke välkomna besökare till boende som i några fall sysslat med langning av narkotika eller alkohol. Till viss del bidrog bytet till kraftigare glaskvalitet och avhysning av de boende som orsakade trafiken av obehöriga, till att skadegörelsen minskade.



1974: Klotter från GBv17.

# HANTERING AV HUSHÅLLSAVFALL OCH GROVSOPOR

Storstugan har ju ännu fördelen av att ha sopnedkasten kvar. Där kan vi bekvämt göra oss av med det hushållsavfall som inte går att återvinna, för vidare transport till förbränning. Under 1970-talet var okunnigheten stor hos de boende om hur man hanterade avfallet innan det hamnade i sopnedkastet. Många stopp och dålig lukt föranleddes av att för skrymmande och för dåligt packade påsar släpptes ner. De soppåsar som nådde ända ner hamnade i en stor sopsäck som hängde i ett roterande ställ med flera sopsäckar. Tyvärr hände det många gånger att någon kastade ner glödande cigarettfimpar i sopnedkastet och orsakade bränder i säckarna, vilket gjorde att föreningen fick installera automatisk brandsläckningsutrustning i några soprum för att minska skadorna. Det hände även att boende tömde balkonglådornas jord eller slängde ner en

årgång av tidningar i sopinkastet, vilket fick sophämtarna att protestera, eftersom säckarna då blev alldeles för tunga.

Under 1980-talet byttes de stora säckarna till mindre engångssäckar av papper. För att underlätta arbetet för sophämtarna var föreningen tvungen att under mars 2005 rusta upp soprummen. Utrustningen för växling av sopkärlen under sopnedkastet byttes ut och nya sopkärl på hjul köptes in.

Inom ramen för studieverksamheten samlades på 1990-talet en grupp miljöintresserade i en studiecirkel under en mycket stimulerande ledare, Kristina Sjöblom. Där dryftades miljöfrågor av allehanda slag. När styrelsen i mitten av 1990-talet bildade en Miljögrupp föll det sig naturligt för några av cirkeldeltagarna att företräda de boende i denna grupp. Gruppen arbetade



*Feb - mars 2005: Nya karuseller för sopkärl på hjul installerade.*



med att förbereda de boende inför den återvinningsstation som skulle placeras på Storstugans område. Ett informationsmaterial utarbetades och delades ut till samtliga hushåll inklusive uthyrningsrummen. Materialet innehöll anvisningar om hur man sorterar sitt hushållsavfall och vad som är återvinningsbart förpackningsmateriel som ska läggas i de containrar för tidningar, kartonger, glas och metall som sedan december 1997 finns på parkeringsområdet utanför Åv. 96.

I grovsoprummen i entréplanet, som funnits sedan huset var nytt, fanns möjligheten att lämna uttjänta datorer, armaturer, radio- och tv-apparater, lysrör, lampor, batterier och annat som inte var återvinningsbart i separata kärl. Dessvärre har det många gånger förekommit att man vid utrymning av dödsbon gjort det enkelt för sig genom att proppa grovsoprummet fullt med möbler och annat i stället för att själva köra "skräpet" till kommunens insamlingsplats i Hagby. Det fyllda grovsoprummet gjorde det omöjligt för sophämtarna att tömma kärlen under sopnedkastan och föreningen fick stå för kostnaden att tömma grovsoprummet och frakta bort obehörigt gods.

Återvinningsstationen har inneburit att mängden sopor minskat rejält så att sopkärlen med hushållsavfall numera bara behöver tömmas en gång per vecka i stället för 2 – 3 gånger per vecka som var fallet innan återvinningen startade. Sedan hösten 2019 samlar ett stort antal boende matavfall i de bruna påsar som delats ut och som sedan läggs i ett speciellt sopkärl i grovsoprummet för transport till en rötningsanläggning.



*Exempel på överfullt grovsoprum i november 2005.*

# STUGAB

Våren 2011 beslutade styrelsen att bilda ett eget bolag för att sköta förvaltningen i egen regi. Förhoppningen var att man även skulle kunna sköta förvaltningen för några av Brf Storstugans grannföreningar. Den 1 april 2011 tog Stugab över städningen och den 1 oktober den tekniska förvaltningen med egen personal. Vi-

sionen att kunna inkludera även grannföreningarnas förvaltning lyckades man aldrig genomföra. Under 2018-19 avvecklades verksamheten i Stugab och föreningen övertog förvaltningen i egen regi efter beslut av föreningsstämman 2018.

## STORSTUGAN 2.0

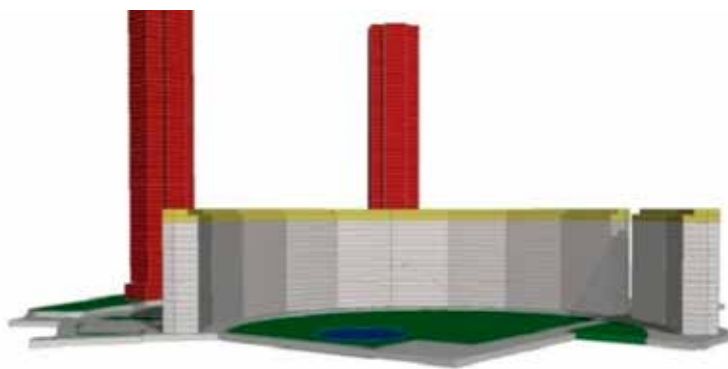
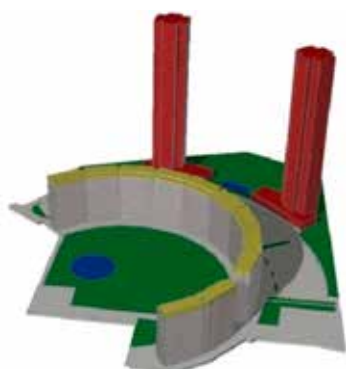
Hösten 2012 presenterade brf:s styrelse ett förslag till utökning av föreningens fastigheter genom att bygga nya hus på övre parkeringsplanet med cirka 600 bostadsrättslägenheter samt 33 lägenheter på Storstugans tak. Planen var att ersätta parkeringsplatserna på övre planet med ett garage under jord på det nedre parkeringsplanet närmast Storstugans hus på Åv. 82 – 98. I december 2012 hölls en extra föreningsstämma där man beslutade att hos Täby kommun ansöka om ändring av detaljplanen för Brf Storstugans markområde (Tibble 9:1). Täby kommun meddelade 2013 att en ny detaljplan skulle vara klar våren 2014, men eftersom kommunen senare beslutade att göra en ny fördjupad översiktsplan för området Täby Centrum - Roslags Näsby – Enhagsvägen, skulle arbete med en ny detaljplan för Storstugans p-område kunna påbörjas under hösten 2018 och, beroende på antal överklaganden, vara klar under 2020 eller 2021.

Under november och december 2016 arrangerade styrelsen sex trapphusmöten för att informera om det aktuella läget för projektet. Det hade nu vuxit och omfattade ett höghus, ca 300 meter högt (ca 100 våningar), 5 låghus (5–7 våningar), och garageplatser till gamla och nya lägenheter. Informationen omfat-

tade även projektets ekonomi och publicerades även i Storstugenytt nr 131, vintern 2016.

### *Grannsamverkan bildas*

Under senhösten 2016 samlades en grupp boende under namnet ”Grannsamverkan” för att samla opinionen bland boende mot utformningen och omfattningen av projektet Storstugan 2.0. Grannsamverkan sammanställde skrivelser med kritik av de ekonomiska kalkyler som styrelsen presenterat. De ordnade även flera möten där styrelsen erbjöds att vara med för att besvara kritiken. Gruppen ställde krav på opartiska utredningar om ekonomi, påverkan på boendemiljö genom buller och damm och hur befintlig byggnad skulle påverkas under byggperiodens sprängningsarbeten nära huskroppen. Genom ”Grannsamverkans” aktiviteter skapades en växande opinion mot planerna för Storstugan 2.0. Det gjorde inte saken bättre att styrelsen försvårade gruppens arbete genom att kräva hyra för mötena i Marknadssalen och heller inte tillät att handlingar som distribuerades till föreningens medlemmar fick kopieras ”gratis” på föreningens kopiator.



*Två punkthus om 60 våningar som ligger väl i linje med hur bostadshus utformas under 2000-talet.*

### ***Kritik vid föreningsstämman 2017***

Vid den ordinarie föreningsstämman 15 maj, med fortsättning och avslutning 18 juni, 2017 beslutades att ingen i styrelsen skulle beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2016. Stämman tillstyrkte också att en särskild granskning skulle göras av Brf Storstugans förvaltning och räkenskaper under perioden 2011-01-01 – 2017-05-15. Granskningen skulle även innefatta åtgärder och förhållanden i föreningen beträffande STUGAB, det förvaltningsbolag som bildades 2011, granskning av beslutet om borgen (80,8 MSEK) och aktieägartillskottet (229,1 MSEK) från SVAF AB till Täby Fjärrvärme AB, projektet Storstugan 2.0 som vuxit från 600 lgh till 1 400 lgh utan brfs medlemmars medgivande samt upphandlingen och genomförandet av fönsterbytet och hissarna.

### ***Resultatet av den särskilda granskningen***

Vid ordinarie föreningsstämma 12 juni 2018 redovisades rapporten från den särskilda granskningen. I rapporten riktas kritik mot styrelsens och ordförandens agerande i SVAF/TFAB och Storstugan 2.0. Granskningen visar att styrelsen vidtagit åtgärder utan att ha fått föreningsstämmans mandat för att genomföra dem. De som genomfört granskningen rekommenderar föreningen att avsluta driften av förvaltningen i Stugab och överta den i egen regi. Hiss- och fönsterprojektens upphandling och genomförande har i huvudsak skötts på ett godtagbart sätt. Kostnaden för den särskilda granskningen uppgick till 744 KSEK inkl. moms.

Styrelsen föreslog att en arbetsgrupp skulle bildas med representanter från styrelsen och medlemmar i föreningen. Arbetsgruppen skulle granska rapporten från den särskilda granskningen och föreslå eventuella fortsatta åtgärder med anledning av rapporten samt redovisa sina ställningstaganden vid en föreningsstämma. Vid en extra föreningsstämma 2018-12-11 redovisades arbetsgruppens och styrelsens förslag. Stämmans beslut blev att godkänna styrelsens förslag, vilket innebär att stämman förklarar sig nöjd med arbetsgruppens rapport och rekommendationer att inte rikta några återkrav på tidigare styrelse.

Storstugan 2.0 kom aldrig att genomföras. Vid den extra föreningsstämman 2018-03-17 fick förslaget att lägga ner hela projektet majoritet bland de röstande.



***Storstugan 2.0***

*Ett fotomontage med höguset, sex gånger så högt (300m) som Storstugan är idag. (SSM/Wingårdhs arkitekter)*



---

# SLUTORD

Tack för att du orkat läsa berättelsen ända hit. Nu vet du förhoppningsvis lite mer om den bostadsrättsförening du är en del av, nyinflyttad eller boende sedan många år tillbaka. Vi får hoppas att det även i framtiden finns medlemmar i föreningen som kan och vill lägga stor del av sin fritid på att jobba med alla de frågor som ligger på styrelsens bord, så att vi övriga även i fortsättningen får njuta av ett bekymmersfritt och bekvämt boende. En sak är säker, styrelsen får nog fortsätta att lägga mycket tid på att försöka lösa problemen med den ojämna kvaliteten vad gäller värmen och ventilationen i vår stora miljonprogramsfastighet.

Som avslutning på denna berättelse vill jag bjuda er på ett exempel på boendes medverkan i tidningen i form av ett kåseri av Erik Hall, en mycket uppskattad föredragshållare under tisdagsträffarna i Marknadssalen i slutet av 1999 och en rimmad dikt om hur man under 1999 som tämligen nyinflyttad, före detta villabonde upplevde att bo i Storstugan.

Styrelsens planerade 50-årsfirande den 30 maj med musik, mat och dryck på inre gården fick i corona/covid-19 tider förstås ställas in för att eventuellt genomföras någon gång i framtiden. Ett moment i firandet blev dock verklighet, en flaggstång har satts upp på en av gräsmattans kullar som invigdes i solskensväder med ovanligt många boende ute på gården och fanfarer blåsta av två trumpetare från blåsorkestern Täby Blås.

Brf Storstugan i Täby i juni 2020

*Rolf Hållinder*

## ***Lek på balkong***

Några av mina trevliga barnbarn har föreslagit att jag skall gå och se filmen Titanic. Den har som bekant fått många pris och mycket beröm men jag vet inte om jag har lust. Det var en katastrof med hundratals dödsoffer. Filmen lär dock mest handla om en vacker kärlekssaga. Varför jag är helt enkelt att jag på 1930-talet seglade styrman på Svenska Amerika Linjens passagerarfartyg Drottningholm och Kungsholm. Det förstnämnda var ett gammalt f d engelskt passagerarfartyg och kallades allmänt för "The rolling home" – det rullande hemmet och rulla kunde hon. Kungsholm var "second to none" dvs hon låg inte efter något av de större passagerarfartygen när det gällde inredning, lyx och service.

Varför är jag tveksam? Helt enkelt därför att jag varit med om flera tillbud i verkligheten som hade kunnat sluta med katastrof och jag vill inte väcka dessa minnen till liv igen. På Nordatlanten är det ofta storm och det kan blåsa rejält, så att passagerarbåtarna måste gå med sakta fart eller ligga stilla. Men det värsta var tjockan, som särskilt utanför New Foundland är svår. De engelska väderleksrapporterna talar ofta om "dense fog" som kanske kan översättas med "kompakt tjocka". När man har vakt på bryggan upptäcker man att den knivskarpa horisonten har blivit luddig och man kan nästan se hur dimman kommer rullande. Snart börjar dimtussar flyga omkring masterna. Det blir kallare. Snart ser man kanske inte längre än till backen. Glöm inte att detta var före radarns tillkomst. Visserligen hade den amerikanska kustbevakningen ett fartyg som låg vid det sydligaste isberget och rapporterade dess läge, men det kunde finnas oupptäckta isberg. Maskin-telegraferna sattes på "stand by", vilket innebar att en maskinist stod klar att slå maskinmanöver och farten minskades något.

Jag skall bara ta ett exempel innan jag börjar "leka". Det var på Drottningholm. Jag hade vakt på bryggan. Det var tjockt, mycket tjockt (till sjöss talar vi om tjocka). Vid tjocka var antingen kapten eller förste styrman på bryggan. Förste styrman och jag var på bryggan. Han tar upp en cigarett. Då får vi se ett ljusken mycket, mycket nära rakt förut. Förste styrman säger till rorgångaren "styrbord dikt", sätter cigaretten i munnen, tänder den och blåser ut röken medan han sakta går ut på babords bryggvinge och säger "babord dikt" och ett fartyg glider förbi. Hade inte vår förste styrman gjort denna sista gir hade vår akter slagit in i det andra fartyget.

Men nu över till min balkong, där jag har möjlighet att fantisera utan att behöva vara till sjöss. Det är klart att det fanns många glädjeämnen också på amerikabåtarna och det kan jag återuppleva på min balkong på tionde våningen i Storstugan i Täby Centrum. Jag leker t ex att jag står på Drottningholms brygga. Klockan är sex på morgonen. Solen är uppe och havet ligger nästan spegelblankt. Jag lägger händerna på balkongräcket och den kalla metallen känns som teak. Någon form av vatten måste jag ha och vår plaskdamm får representera Nordatlanten eller Nordsjön. Nu ser jag serveringspersonal börja komma ut på fördäck och det dröjer inte länge förrän en servitör kommer upp på

bryggan och frågar, "Var vill styrman ha kaffet serverat" och han faller upp ett litet bord på bryggskärmen, där mitt kaffe serveras, men det är inte bara kaffe jag får utan även alldeles nybakta wienerbröd – tänk alldeles färska. – Nu vaknar jag upp ur mina drömmar och går

in i våningen, kokar kaffe, om inte min fru är uppe, brer en enkel ostsmörgås och läser dagens morgontidning med alla dess krig, olyckor och vårdproblem och kommer tillbaka till vekligheten.

*Erik Hall (Publicerad i Storstugenytt nr. 55, april 1988)*



## En liten hyllning till Storstugan.

Mellan åren 1960-1998 bodde vi i villa därmed inte sagt att vi för den skull mädde illa.

Nu efter snart två år i Storstugan må vi dock säga att vi tycker livet är skönt och vi är mycket nöjda - både jag och frugan.

Ingen utemålning, inget trädgårdsarbete, lätta ytor att städa, fönstren ej så många, garderoberna kunde visserligen vara flera, men de som finns är inte särskilt trånga.

Utsikten från 11:e våningen är dessutom perfekt och när måltiderna kan intas på den inglasade balkongen och ögonen vilar på sprudlande vattenfontän och prunkande grönska, är man långt borta från hets och jäkt.

Att sedan ha post, banker, sjukhus, läkare systembolag och massor, massor av olika butiker alldeles om hörnan gör att vi tycker att något stort har lättat från den tidigare stora bördan.

Ty viss känns det skönt - allrahelst när man känner sig vissen att kunna dra den full-lastade kundvagnen ända fram till hissen

och först framme vid köksbordet kunna ställa upp påsarna med allehanda specerier och det nyss inköpta köttstycket ja, det tycker vi båda är värt mycket.

Och tidningen Metro kan vi i Täby C få alldeles gratis och nere på närliggande biblioteket är det bara att gå omkring och leta dagstidningar, veckopress och facklitteratur. Förutom massor med böcker och inspelade band, kan ge oss allting som vi söker och kanske vill veta.

På torsdagarna deltar vi själva i Tibble-seniorernas tävlingsbridge tillsammans med ett trevligt gäng och för dom som väljer att i stället dansa går det utmärkt att flera gånger i veckan ta sig en sväng.

Och inte ens den bortskämda bilen tycks sakna

Tycks sakna garaget i vår tidigare villa, Nu har den ju på anvisad parkeringsplats med

Motorvärmare också sällskap av andra bilar och tycks av "utelivet" inte alls må illa.

Det sägs också att Brf Storstugan har välordnad ekonomi och att alla - såväl styrelse som anställd personal - verkligen anstränger sig och ligger i.

Så med Storstugan är det något visst det tycker i varje fall

Irène och Roland  
Rosenqvist

(Publicerad i Storstugenytt nr 62, julen 1999.)

# TIBBLE GÅRD

FRÅN TIDEN INNAN BYGGET AV STORCENTRUM BÖRJADE *Foto: THF*



1916



1958



1962



*Bygget av Täby centrum i början av 1968*



**HSB Brf Storstugan i Täby**

Åkerbyvägen 98  
183 35 TÄBY

Tfn: 08-758 25 22

E-post: [info@brfstorstugan.com](mailto:info@brfstorstugan.com)  
Webb: [www.brfstorstugan.com](http://www.brfstorstugan.com)

---